De Vrijheid Oisterwijk

Lindeind 39 de Zwarte Ruiter

Dorpsstraat 9

Het erf waar het garagebedrijf van A. van den Dungen & Zoon NV gevestigd was, wordt in een 16e-eeuwse rekening genoemd als het middelste van drie erven waaruit de investiet *'ecclesie parochialis de Oosterwijck'* een cijns hief.

Lindeind 39 de Zwarte Ruiter

Dorpsstraat 9

Het erf waar het garagebedrijf van A. van den Dungen & Zoon NV gevestigd was, wordt in een 16e-eeuwse rekening genoemd als het middelste van drie erven waaruit de investiet 'ecclesie parochialis de Oosterwijck' een cijns hief.

De rentmeester van de investiet is begonnen met het erf dat we hiervoor besproken hebben[1].
'Adriaen Dekens, voer Aerdt Brocken, voir Jan Gielis, voer Heijlwich Aben: uut huijs ende hoff gelegen neven den huys Jans costers ende Sijmon Janssen optie ander sijde: I oude grote, vallende Thomae (in maiori Libro: Gijb Dirick Beelenssen etc.) I stuiver III 0rt. Adriaen Danckloffs, voir Aert Zwaen, voer Anthonis Jacopssen, voer Zoet, weduwe Cornelis Verhoeven, voertijts Lijsbeth Gerit Scrijvers dochter: uut huys ende hoff gelegen opten steewech neven Sijmon Janssen I oude grote: I stuiver III oort. Cornelis Lonis Coexz., voer Aert Swaen, voer Margriet Neelen, ex doma sua achter dat voerscreven huijs staende, unde est instrumentum van Sijmon Janssen, signatum per AA et sunt X scellingh payments faciunt III ½ stuiver'. Met Margriet Neelen wordt de weduwe van Jan van Auenhoven Michielszoon bedoeld aan welke de meesters van de fabriek der kerk van Oisterwijk op 8 januari 1541 een huis hebben overgedragen[2] dat ze na 1533 hadden uitgewonnen en in een openbare verkoop in de herberg *'int Hert'*, toen aan de overzijde van de straat gelegen, niet voor een redelijke prijs hadden kwijtgekund, zodat ze het hadden ingekocht[3]. Gezien de gerechtelijke verkoop, waarbij het gezag van de landsheer de koper afdoende beveiligde, heeft de rentmeester van de investiet ervan afgezien de 15e-eeuwse eigenaren van het erf te vermelden, zoals wel geschiedt met betrekking tot de Zwarte Leeuw, waarbij Gijsbrecht Dirk Belen nog wordt genoemd.

1 Brussel,ARA,KA,10719,12v;
2 Otw,R.244,68v;
3 Otw,R.237,13; R.243,12v;

Vroeg in de 15e eeuw schijnt het hier behandelde erf te zijn in handen van Wouter Mersman[4]. Door koop is het van Gijb Dirk Belen geworden. Op de feestdag van Sint Hubertus in 1419 heeft Gijsbrecht Diderik Belen een huis, gelegen tussen een ander huis van hem westwaarts en het huis van Henrik die Kemmer oostwaarts met de *'oesendrup'* zoals die valt op verkopers westwaartse erf, verkocht aan Gijsbrecht, zoon van wijlen Korstiaan Gijsbrechts. Het verkochte is vrij van lasten op een erfcijns van 18 schelling aan de *'persoen ende den capellane'* der kerk van Oisterwijk na. Tezelfdertijd verkoopt Gijb nog aan Aart geheten Roekeloes, de zoon van Jan Bliec, een stuk land binnen de Vrijheid, tussen grond van Jan Kuysten oostwaarts en die van Wijtman Wouters van den Dael en Aart Gerit Wijnen westwaarts, met een einde gelegen *'opten waterlaet'* en het andere aan grond van Willem van Kuyc. Uit dit stuk grond beuren de heren van Baseldonk een rente[5]. Gijsbrecht Korstiaan Gijsbrechtssone heeft het erf maar korte tijd gehouden, maar omdat zijn nakomelingen nog tientallen jaren na de vervreemding belangen bij het wel en wee van de bezitters van het erf hebben gehouden, weiden we hier over Gijsbrecht en de zijnen uit.
In 1419 is Gijsbrecht nog jong, want eerst in de jaren '50 komt hij in de schepenbank om daarin in 1459 en 1461 president te worden[6]. Uit zijn eerste huwelijk met Ief, dochter van Gerit Wouters werd meester Jan Gijsbrecht Korstiaan geboren. Wettige nakomelingen had die niet. Elisabeth, dochter van Gijsbrecht, had uit haar huwelijk met Jan Jan Simonssone van Oosterhout een zoon die in het klooster ging. Wegens wanbetaling van een rente van een mud rogge, welke deze Jan Jan Simons in 1434 beloofde aan Willem Andries Sapeels uit een huis (gelegen tussen een erf van Jan die Coster westwaarts en een van Peter Engbrechts van Riel oostwaarts en met een einde liggend aan een hof van Willem Sapeels en Jan die Coster, die tevoren van Gijb Dirk Belen was), wint Wouter Thomaas Wouters in 1533 twee huizen binnen de Vrijheid op[7]. Aleid, de schoonzuster van Jan Jan Simonssone had uit haar huwelijk met Goyaart Scoemekers, de zoon van Embrecht van Riel, een zoon Henrik en drie dochters: Aleid welke trouwde met Simon Jan Boudens doch kinderloos is gestorven, Elisabeth welke trouwde met Zeger van Kuyck, en Ief welke trouwde met Gijsbrecht Jan Brocken[8]. In 1478 deden Zeger en Gijsbrecht ten behoeve van Simon afstand van de erfgoederen die hun na de dood van Goyaart, *'hoers zweers'* aangekomen zijn, een *'eesthuys, hof, pacht, beempde, heye oft weye'*, voor 30 peter van 18 stuiver en anderhalf oortje en 13½ lopen rogge[9]. Na de dood van zijn schoonmoeder op 30 mei 1472 had Simon al de rechten van zijn zwager Henrik verworven onder belofte van een erfpacht van een half mud rogge uit het huis tussen het erf van Jan Wouter Gielis en dat van Heilwich Gerit Scrivers dochter, waarvan de hof grensde aan de grond der zusteren van Oisterwijk[10].
Zoals gezegd kwam het huis niet door vererving van Gijsbrecht Korstiaan Gijsbrechts aan Simon Jan Boudens. Gijsbrecht gaf zijn huis 's maandags na Dertiendag in 1424 voor een erfpacht van 12 lopen uit aan Dirk Back[11], de natuurlijke zoon van Geerlic Wellens, de schoutet van Oisterwijk[12], bij Kathelien Bacs[13]. Deze rente is door versterf in handen van Zeger van Kuyc gekomen en de wanbetaling ervan leidde in 1482 tot een opwinning van het onderpand[14]. Dirk Back heeft het huis op 13 december 1431 overgedragen aan de Bossche bontwerker Willem Loyer, de natuurlijke zoon van meester Jacob Groy[15]. Toen deze er tegen verwachting niet in slaagde het goed voor een rente van acht zester rogge uit te geven aan Henrik die Kemmer, de zoon van wijlen Henrik die Kemmer, de oude buurman, schijnt de koop ongedaan gemaakt te

4 sH,R.1198,262v; sH,R.1384,394 en 417;
5 Otw,R.143,31v;
6 Zie de lijsten van schepenen B 39;
7 Otw,R.237,134;
8 Otw,R.178,31v-1 1472; R.198,37r-1 1493
9 Otw,R.184,6v;
10 Otw,R.178,31v;
11 Otw,R.188,22v; zie ook sH,R.1209,299v;
12 Otw,R.143,31;
13 Otw,R.149,46;
14 Otw,R.188,22v;
15 sH,R.1202,24v;

zijn[16]. Diderik Back heeft het huis verkocht aan Aart Aart Ennekens, die het in 1436 op zijn beurt verkoopt aan Peter Laureins Groys[17]. Ook Peter heeft het maar enkele jaren gehouden[18] en het op 21 juli 1440 overgedragen aan Jan Herman Jans die Molner[19].
Een vijf-en-twintig jaar later blijkt het weer in handen te zijn van Goyaart Emmen, de schoonzoon van Gijsbrecht Korstiaan Gijsbrechts. Als diens voorganger wordt Andries Sapeels nog genoemd[20]. Simon Janssone en zijn vrouw Aleid, dochter van Goyaart Emmen van Riel, zijn de opvolgers van Goyaart Emmen geworden. Te oordelen naar de makingen der echtelieden heeft Aleids zwager Zeger van Kuyck het huis pas na hun dood opgewonnen, al wordt Dirk Willem Sapeels als man van Aleid Goyaart Emmendochter in 1492 nog als bezitter aangeduid[21]. Bij de opwinning bleek de grootste belangstelling voor het huis te bestaan bij Gijsbrecht Jan Brocken, een andere schoonzoon van Goyaart Emmen. Op 2 juni 1482 wordt het opgewonnen onderpand hem opgedragen[22]. Ten behoeve van hem doen Claus Gerits van Berck en Elisabeth zijn dochter met haar momboor, voorts Wouter Wouter Willems als man van Hillegond, ook een dochter van Claus van Berck, tevens handelend voor diens zonen heer Berthout en Gerit, gerechtigd voor een vierde deel, benevens Elisabeth, dochter van Goyaart Emmen bij Aleid, dochter van Gijsbrecht Korstiaans, om onbegrijpelijke redenen gerechtigd voor anderhalf vierde deel en de helft van een vierde deel, op 13 december 1493 afstand van hun rechten op het huis tussen het erf van Jan Dielis en dat van Jan Verhoeven en een weg over het erf van Aart Roekeloes dat later van Willem Sapeels is, aan de overzijde[23]. De lasten op het goed bestaan dan uit een erfpacht van een mud rogge welke Wouter Maas moest beuren[24], en een erfcijns van 3½ stuiver ten behoeve van een jaargetijde. In 1495 schijnt Gijsbrecht Brocken zijn huis *'omtrent die Cruysstraet'* verder belast te hebben door zijn achterbuur Embrecht Embrecht Henrik Embrechts een rente van 12 lopen rogge te beloven[25]. Bij zijn uiterste wilsbeschikking heeft Gijsbrecht zijn huis vermaakt aan de fabriek der kerk. De meesters daarvan, Wouter Thomaas Wouters en Ariaan die Wolff, hebben het huis met de boriweg aan de overzijde daarvan, over het erf van Jan Wijnen, op 13 maart 1508 voor 20 peter van 18 stuiver en een lospacht van anderhalf mud rogge, staande te los met 60 peter, overgegeven aan Jan, de zoon van wijlen Michiel van Auenhoven[26]. Wanneer Jan in 1512 ten behoeve van Jacob Jan Zwaenen een cijns van 13 stuiver belooft aan Dirk, de zoon van wijlen Jan Swaen, ligt zijn huis tussen het erf van Jan Aarts en dat van Zoet, de weduwe van Cornelis Heyen, terwijl de hof ervan zich uitstrekt tot grond van Embrecht Embrechts[27]. Op 17 augustus 1519 belooft Jan Michiels uit zijn huis en uit een-zesde deel in een beemd van drie *'buenre in Wippenhout'* een op *'Kersdach'* verschijnende cijns van 20 stuiver aan heer Reiner Croes, zulks ten behoeve van het convent der zusters in Oisterwijk[28]. Nadien heeft Jan Michiels, die ook wel wordt genoemd Jan Neelen van Auwenhoven Michielszoon, achter in zijn hof een nieuw huis gezet. Het huis aan de straat zal hij daarop van de hand hebben gedaan, waarschijnlijk aan Jacob Jans Swaen, wiens weduwe Elisabeth dochter van Matthijs Pieck, is hertrouwd met Michiel Michiels Verheyen[29]. De splitsing door Jan Michiels bewerkstelligd, had geen gevolgen voor een bezitter van een oude rente als Wouter Thomaas

16 sH,R.1203,146v en 151v;
17 Otw,R.149,46; R.198,37 geeft evenwel te denken dat Jan Jan Simons het huis verkocht aan Gijsbrecht Korstiaan Gijsbrechts. Zie echter sH,R.1206,52 1436 en R.1207,94 1437;
18 sH,R.1207,94;
19 sH,R.1210,269;
20 Otw,R.172,26v;
21 sH,R.1261,477;
22 Otw,R.188,22v;
23 Otw,R.198,37r-2 1493;
24 GA ged. 54,30v; deze Wouter en Christina Sapeels, zijn huisvrouw, hebben de rente nagelaten aan de Tafel van den Heiligen Geest. In zijn tijd dienen reeds twee huizen tot onderpand (Otw,R.237,134);
25 Otw,R.200,6;
26 Otw,R.212,16v;
27 Otw,R.216,18;
28 Otw,R.223,33;sH,RA,Klooster Catharinenberg,1;
29 Otw,R.236,5v;

Wouters. In 1533 wint hij het oude onderpand van zijn rente op en dat omvat dan twee huizen[30]. Na hem komt Catharina, de weduwe van Embrecht Embrecht Goossens nog uitwinnen. Dan bieden de meesters van de kerkfabriek het meeste voor het erf en boriweg naar de Vloed. Zij schijnen de nieuwe toestand maatgevend gemaakte te hebben en aan Margriet, de weduwe van Jan Michiels haar huis te hebben teruggegeven[31]. Op 20 februari 1539 hebben Wouter Roelof Peynenborchs, Laureins Wouter Sgreven, Henrik Appels Hermans en Goyaart van den Velde als fabrieksmeester het oude huis met de boriweg overgedragen aan Arnt Gijsbrecht Lonis van Megen[32]. Op 4 februari 1547 heeft Arnt zijn rechten op het huis en de weg aan de overzijde, gaande daar tussen het erf van Aart van Iersel en dat der kinderen van Peter Raessen in het Hert, overgedaan aan Coenraad Jans van Aldenhoven[33], waarschijnlijk een zoon van Jan Michiels. Coenraad de kuiper die vermoedelijk niet in Oisterwijk woonachtig is gebleven, heeft zijn rechten op 22 december 1548 overgedragen aan Lambert de Bont Geritszoon[34]. Lambert, die echt handelde in onroerend goed, heeft het huis aan de straat op de laatste dag van november 1552 overgedragen aan Willem, de zoon van wijlen Goyaart Colen[35]. Willem trouwde met de weduwe van de kaardmaker[36] Gielis Lucas van der Capellen[37], geheten Willemken, dochter van Jan Willems van Boxtel bij een zekere Elisabeth[38], welke hem heeft overleefd. Willemken heeft Willem Poilhet, de *'eenich sone'* van Willem Poullet uit Waals Houthem bij haar zuster Geertruid, dochter van Jan Willems van Boxtel, tot haar enig erfgenaam benoemd[39].
Vandaar dat we de jonge Waal in 1610 zijn rechten op een afgebrande hofstad zien overdragen aan Cornelia, de weduwe van Benedictus Aarts van Goitsenhoven. Deze afgebrande hofstad was, waarschijnlijk toen Gielis de Cardt deze bezat[40], opgewonnen door Jan van den Hoevell als rentmeester van de Tafel van den Heiligen Geest. In het verbuut heeft de achterbuur, Cornelis Leunis Coex er het meeste geld voor geboden. Deze was het die op 5 juni 1576 aan Aart Swaen Jacobs een ledige erfenisse met de materialen daarop heeft overgedragen[41]. De materialen waren de puinhopen van het huis dat Jan Michiels had gebouwd en dat Cornelis op 11 augustus 1570 van Aart Swaen had gekocht[42]. Aart had dat op 18 september 1551 gekocht van Lucas Haenwinckel uit Antwerpen, die was getrouwd met Aarts buurmeisje Barbara, de dochter van Jan Michiels[43] en Margriet[44]. Aart Jan Michiels deed afstand van zijn rechten daarop in 1552[45]. *'Baltus sone Benedictus van Goetsenhoven'* was woonachtig te Haaren toen hij op 23 juli 1633 te leen verhief een huis en hof met *'schuyr ende verckenskoye'* en tien lopense land daaromheen, gelegen ter plaatse Kerkhoven tussen de Kerkhovensestraat en een *'gemeyn kerckpadt'*, en landerijen daarbij, welk goed was gespleten uit het goed van Karkhoven[46], zoals Lucas Ekerschot dat na de dood zijns vaders Everard Henrik Goyarts, de zoon van joffrouw Agnees van Amersoyen, in 1606 te leen heeft verheven[47] en hetwelk in 1428 in de familie Van Amerzoyen was gekomen doordat joffrouw Lijsbeth van Dordrecht, de vrouw van Henrik van Amersoyen, het *'goet te Karrichoven'* kocht van haar neef Jan van der Dussen Artszoon, heer van Brecht, de zoon van

30 Otw,R.237,134;
31 Otw,R.244,68v;
32 Otw,R.243,12v;
33 Otw,R.251,13v;
34 Otw,R.252,86v;
35 Otw,R.256,131v; cf. sH,R.1361,510v;
36 Otw,R.282,26;
37 Otw,R.264,46;
38 Otw,R.250,80;
39 Otw,R.304,35v;
40 GA ged. 55,25;
41 Otw,R.280,44v;
42 Otw,R.274,36;
43 Otw,R.257,102;
44 Otw,R.255,85;
45 Otw,R.256,11v;
46 sH,RvB,R.1324,31;
47 sH,RvB,R.1322,267v;

joffrouw Hadewich van Dordrecht[48]. In zijn jeugd schijnt Baltus nochtans in de Vrijheid te hebben gewoond want op 20 april 1613 heeft Corneliske, nagelaten weduwe van Benedictus Aartssen van Goitssenhoven haar recht van tocht in het huis met erve en hof van een halve lopense, in het midden van de Vrijheid gelegen, benevens een stuk akkerland onder Kerkhoven, afgestaan aan haar zoons Jacobus en Baltus, die het goed daarop bij de bekende geldschieter Niclaas Jan Niclaassen Donckers uit Den Bosch hebben bezwaard met een cijns van zes carolusgulden en vijf stuiver[49]. Naderhand schijnt Balthazar het goed toegescheiden gekregen te hebben. Op 5 januari 1629 belooft hij een cijns van drie carolusgulden aan Iken, de weduwe van Cornelis Wouters Rijsbroeck[50]. De eerste cijns werd in 1641 gelost door Adriaan van Beurden, de tweede in 1651 door Jan Cornelis Claassen in handen van Thomas Joosten van Buedel, de man van Iken. In 1636 huurt *'Peter Peters van Baest een huys ende XXI ½ roeyen hoofs van Baltasar Benedictus'*. Hij wordt daarom aangeslagen voor 3½ oord en is daarenboven een oord schuldig *'van sijn gebruyck'*[51]. In 1638 heeft Balthazar zijn huis met rondom de vrije osendrup en de grond en het recht in de weg tot achter op de Vloed overgedragen aan Joachim Jans van Esch[52]. Joachim was getrouwd met Barbara, een dochter van Jan van den Hoevell meester Dierkszoon. Jenneke, een zuster van Barbara, trouwde met Pauwels Andriessen van Ginhoven. Aan hem heeft Joachim het huis aan de Plaatse op 7 november 1647 overgedragen[53]. Pauwels maakte zich verdienstelijk door *'den organen inde helich Sacramentsmisse te spelen'*, waarin door de schoolmeester meester Aart Nulants met zijn klerken werd gezongen[54]. Hij kreeg daarvoor jaarlijks zes gulden. Op 30 oktober 1663 hebben de zonen van meester Pauwels van Ginhoven bij Jenneke, met name Jan, Andries en Lambert, alsmede Peter Jacobs als man van Josina en Cornelis Cornelissen Suys als man van Maria, dochters van Pauwels en Jenneke, en tenslotte haar volle zuster Anna, handelend met volmacht van haar man Hendrik Peter Smolders, op 9 oktober 1662 ten overstaan van de Hilvarenbeekse notaris Rijsbosch gegeven, het ouderlijk huis met alle aanhorigheden voor 250 gulden verkocht aan Cornelis Laureissen van Keulen. Deze is verplicht aan de Tafel van den Heiligen Geest een erfpacht van een mud rogge af te dragen of daarvoor vier gulden en tien stuiver te betalen, een halve roede van de dijk te onderhouden en *'d'een helft van het hecken'* bij het huis hangende[55]. Tot zolang zal na de dood van meester Pauwels diens oudste zoon Jan de Cuyper van Den Bosch aansprakelijk zijn gesteld[56].
Cornelis van Keulen heeft uit zijn huwelijk met Maria dochter van Wouter van Heck twee zoons achtergelaten. Zij splitsen het ouderlijk huis[57]. Cornelis krijgt op 5 april 1717 de voorste helft, Wouter de achterste, welke hij op 31 mei 1721 vervreemdt aan Hendrik Lathouwers[58]. Wouter woont dan in Huikelom. Evenwel schijnen ook Cornelis van Keulen of Hendrik Lathouwers de woningen niet zelf te hebben bewoond. In 1736 zitten er Jan Heymans en Freis van den Heuvel[59]. In 1751 is Cornelis van Keulen opgevolgd door Jan van Keulen[60]. De woningen worden ook dan nog verhuurd. Er zitten Jan van de Ven, de vrouw van Jan van Baast en Hendrik van de Laar. De opbrengsten zijn kennelijk te laag geweest om de belasting op te brengen. Wegens wanbetaling van de verponding en beden over 1752 heeft de collecteur van die belastingen Jacob Gerrit de Haas de vorster Willem Hendriks de Gier de ten name van Jan van Keulen staande helft in een huis en hof, welke in het noorden begrensd wordt door een voetpad, publiek laten veilen en op 27 mei 1754 verkocht aan Jan van Loon, die enkele maanden nadien ook de noordwaartse helft van Hendrik Lathouwers

48 sH,RA,Collectie Cuypers van Velthoven,157;
49 sH,R.1460,126;
50 Otw,R.323,43;
51 GA 241,8;
52 Otw,R.332,124v;
53 Otw,R.341,99;
54 Brussel,KA,LvB 17 en 18, Broederschap van OLV, rekeningen 1626 en 1631-1633;
55 Otw,R.357,II,5;
56 GA 243,8v 1659;
57 Otw,R.484,30;
58 Otw,R.470,1; anders GA 228,92 en 307;
59 GA 260;
60 GA 263;

koopt en daarvan op 6 augustus 1754 eigenaar wordt[61]. Jan van Loon betrekt een der woningen en verhuurt de andere. Als huurders worden Adriaan van Oostaade, Jan Vermeer en Adriaan Bevers genoemd[62]. Op 9 januari 1767 heeft Jan het huis evenwel verkocht aan Cornelis van Overbeek[63]. Deze wist zijn zaken niet recht te houden; binnen een jaar na de koop is sprake van zijn geabandonneerde boedel, waarvan de curator Johan Smits junior is. Die weet het huis te verkopen aan de westerbuurman Francis van Roessel[64]. Francis heeft de woningen naast de deur verhuurd. Als huurders worden Hendrik Blok en Peter van Doornmalen, Francis Kondsbroek met Simon Benjamin, vervolgens met Meyer Aron en tenslotte met Lebertus Kolb en Elisabeth de Kort genoemd[65]. Zowel Hendrik Blok als Lebertus Kolb waren protestantse gerechtsdienaren. Francis van Roessel was getrouwd met Marianne Antonisse. Hun kinderen scheiden en delen op 16 november 1795. Het ouderlijk huis valt dan toe aan de minderjarige dochter Maria. Fredrik, de zoon, krijgt het huis daarnaast, waarover we hier spreken, en een akkerland van 3¼ lopense aan *'Blokshekkes'*. Wilhelmina krijgt grond: de Bruinenbeemd in de Gemulhoeken, de Bogt omtrent Koningseik in de Schijf en een wei- en hooiland aan de Roeidijk, genaamd het Bochtje[66]. Op 15 september 1801 heeft Frederik van Roessel zijn huis met aangelegen erve van een lopense, dat door Willem van Haeren voor 45 gulden wordt gehuurd, voor 700 gulden verkocht aan Gerardus van Grinsven[67]. Het goed heet dan te liggen tussen het erf van Peter, Jacobus en Maria van den Wiel en dat van de weduwe van Andries van Rijswijk en strekt zich uit van de straat tot een voetpad. De eigenaar ervan moet een halve roede van de dijk, post nummer 121, onderhouden en aan de Heilige Geest Armen vier gulden en tien stuiver betalen als grondrente. Gerardus van Grinsven heeft het maar enkele jaren gehouden en op 22 juni 1807 met 100 gulden winst verkocht aan Jacob Smits[68]. Jacob kwam uit den vreemde en hield zich het meeste bezig met schoenlappen. Nochtans wordt hij ook schoenmaker genoemd. In 1815 draagt zijn huis bij het boterhuisje het nummer 104. Op 9 november 1815 wordt de herbergier Johannes Raaymakers er de koper van[69]. Een dag of 14 later, op 23 oktober, wordt het voor slechts 300 gulden van Hendrik Janse. Hendrik was een dagloner en dat hij het niet verder heeft gebracht is begrijpelijk, want op 31 juli 1816 deed hij het huis voor maar 250 gulden van de hand. De koper ervan was Bartholomeus Moonen, bouwman en molenaar[70]. Bartholomeus was een vrijgezel uit Loon op Zand. De voornaamste bewoner van het huis was derhalve de bakker Cornelis van den Boer, een man uit Hilvarenbeek[71], die gehuwd was met Maria van Eyndhoven, geboortig van Liempde. Aan Hendrikus van der Horst die getrouwd was met Elisabeth Paymans heeft Cornelis waarschijnlijk zijn bedrijf overgedaan[72]. Behalve gebakken werd er hier ook nog gelooid in een bedrijf van tweede klas grootte, namelijk met twee gewone kuipen en twee kleine in de openlucht. Als nathuis diende een klein schuurtje[73]. Wanneer Bartholomeus Moonen op 11 oktober 1836 zijn huis en tuin bij

61 Otw,R.422,59;
62 GA 264-266;
63 Otw,R.425,84;
64 Otw,R.426,17v;
65 GA 267-271;
66 Otw,R.498,157v;
67 Otw,R.437,119 1801;
68 Otw,R.440,34v 1807;
69 Otw,N.5342,97;
70 Otw,N.5343,98;
71 L. Adriaenssen,Moonen,in *De Brabantse Leeuw*, jrg. 20 (1971),115;
72 GA 213,60;
73 F.138: tuin (2); F.139: huis en erf (11);

het boterhuisje verkoopt aan de winkelier Wouter van der Lee[74] wordt van de looierij geen gewag gemaakt. Pas na de Tweede Wereldorlog is het hier besproken erf opgegaan in het groter geheel van de garage van Toon van den Dungen. Toen is een grote bierhal gesloopt. Een sierlijke gevelsteen met een ruiter daarop ging verloren.

39-A

Volledigheidshalve dient ook een enkel woord gewijd te worden aan een woning die er bij de eerste huisnummering nog niet was en eerst rond 1766 door Peter Botermans schijnt gezet te zijn op een stukje grond van zes roeden tussen het hierna onder Lindeind 40 te bespreken erf en het 18e-eeuwse voetpad dat bij de behandeling van Lindeind 39 is opgemerkt[75]. De zes roeden erf, waarvan de opstallen het vermelden niet waard geweest zijn, werden geërfd door Johannes en Anna Maria, de kinderen van Peter Botermans[76] en op 27 januari 1789 heeft Anna Maria, tevens handelend voor haar broeder in Baardwijk, het erf met het recht van weg overgedragen aan haar oosterbuur Cornelis Lambert Timmermans[77]. Het huisje was na de dood van Peter Botermans bewoond door de weduwe Adriaan Louwers, welke wel vereenzelvigd mag worden met de weduwe Adriaan Potters.
Wanneer Cornelis Timmermans de eigendom heeft, wordt het erf, waarop dan een lemen huisje staat, verhuurd aan de jood Salomon Zadoks[78]. Op 3 maart 1797 wordt het verkocht aan Petronella, Josijn, Jan en Maria, de vier kinderen van wijlen Adriaan Meyers bij Adriaantje Adriaan Demmers[79].

74 Otw,N.5378,76.
75 GA 265 jº 266;
76 GA 268;
77 Otw,R.453,144;
78 GA 271;
79 Otw,R.435,207v.

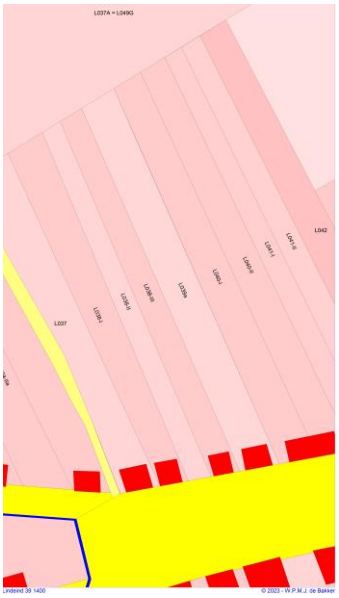

1400 L39

1832 kadaster F.138-139

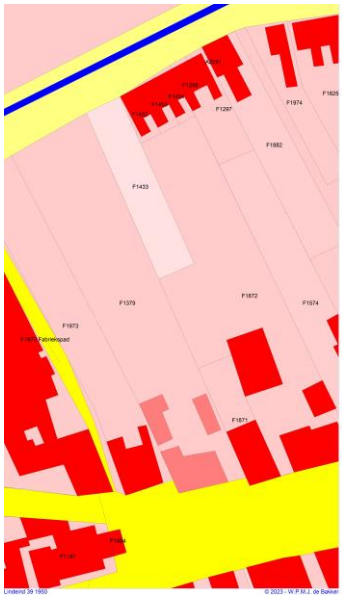

1950 kadaster F.1433 en 1871

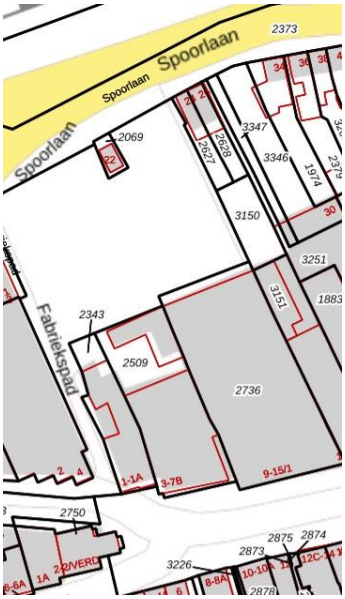

2023 kadaster deel west van F.2736

Lindeind 39	**Oisterwijk,GA.87-98**	**oud 260-271**
	eigenaars	bewoners
1736	Cornelis van Ceulen, Hendrik Lathouwers	Jan Heymans en Freys van den Heuvel
1741		
1746		
1751	Jan van Ceulen en Hendrik Lathouwers	Jan van de Ven, de vrouw van Jan van Baast en Hendrik van de Laar
1756	Jan van Loon	deselve en de weduwe Adriaen van Oostaade
1761		deselve en Jan Vermeer
1766		deselve en Adriaan Bevers
1771	Francis van Roessel	Hendrik Blok en Peter van Doornmaelen
1776		Francis Kondsbroek en Simon Benjamin
1781		Meyer Aron en Francis Kondsbroek
1786		
1791		Lebertus Kolb (2.1) en Elisabeth de Kort (0.1) en Francis Kondsbroek (2.0)

Lindeind 39a	**Oisterwijk,GA.87-98**	**oud 260-271**
	eigenaars	bewoners
1736		
1741		
1746		
1751		
1756		
1761		
1766	Peter Botermans	denselven
1771		
1776	kinderen P. Botermans	weduwe Adriaen Louwers
1781		
1786		weduwe Adriaen Potters
1791	Cornelis Timmermans	Salomon Sadoks (2.3)

overzicht

			LINDEIND 39
			39(a)
			Wouter Mersman
			Peter Engbert Smyters van Riel
			opwinning
			Gijb Dirk Belen
3-11-1419	O,R.143,31v	*huis*	Gijsbrecht Kostiaan Gijsbrechts
v1424			Dirk Back n.z. Geerlic Wellens
13-12-1431	sH,R.1202,24v-4	*huis*	Willem Loyer n.z. mr Jacob Groy, bontwerker x Geertruit Henrik van Zambeke
22-1-1433	sH,R.1203,146v	*huis*	Henrik Henrik de Kemmer
			Dirk Back n.z. Geerlic Wellens *vgl L45*
			Aart Aart Ennekens
1436			Peter Laureins Groys
21-7-1440	sH,R.1210,269r	*huis*	Jan Herman Jans die Molner
			Peter Laureins Groys
15-2-1450	O,R.158,3r-6	*huis*	Jacob Herman Jan de Molder
16-2-1450	O,R.158,3r-7	*huis*	Gerit Godevaart de Keyser
			Goyaart Emmen (1/4)
20-5-1472	O,R.178,31v-1	*huis*	Simon Jans x Aleid d. Goyaart Emmen van Riel
			opwinning wegens 12 L rogge door Zeger Eryt van Kuyck
2-6-1482	O,R.188,22v-1	*huis*	Gijsbrecht Jan Brocken x Eva
			Kerkfabriek Oisterwijk (bij testament)
13-3-1508	O,R.212,16v-1	*huis*	Jan Michiel van Avenjoen
27-4-1513	O,R.217,20r-1		*hieraf klein stukje erf 2 scheden breed zie L40-I achter bij erf oost*
			het huis aan de straat
			Jacob Jan Swaen x Elisabeth d. Matthijs Pieck (hertr. Michiel Michiels Verheyen)
			opwinning door Katelijn wede Engbrecht Engbrecht Goossens
			Kerkfabriek
20-2-1539	O,R.243,12v	*huis*	Arnt Gijsbrecht Lonis van Megen *(voorhuis)*
1541			*hiervan achterhuis zie L39b*
4-2-1547	O,R.251,13v	*huis*	Coenraad Jans van Aldenhoven, kuiper
22-12-1548	O,R.252,86v	*huis*	Lambert Gerit de Bont
30-11-1552	O,R.256,131v	*huis*	Willem z. Goyaart Colen x Willemken d. Jan Willems van Boxtel wede Gielis Lucas van der Capellen
			Willem Poilhet
			opwinning wegens 1 mud
			Cornelis Leunis Coex
5-6-1576	O,R.280,44v	*afgebrande hofstad*	Aart Swaen Jacobs
			Willemken Jan van Bocxtel wede Willem Goyaart Colen
			Willem Poillet z Guilliam Poillet bij Geertruit Jan van Bocxtel
10-5-1610	O,R.304,35v	*afgebrande hofstad*	Cornelia wede Benedictus Aarts van Goitsenhoven
			geheel met stuk noord L39b
			Baltazar Benedictus van Goitsenhoven
4-3-1638	O,R.332,124v	*huis*	Joachim Jans van Esch x Barbara d. Jan van den Hoevell
4-3-1638	O,R.332,124v	*huis*	Pauwels Andriessen van Ginhoven x Jenneke d. Jan van den Hoevell
30-10-1662	O,R.157,11,	*huis*	Cornelis Laureissen van Keulen x Maria d. Wouter van Heck
			achterste helft zie L39b, hier de voorste helft
5-4-1717	O,R.484,30	*½ huis 16 ½ R*	Cornelis Cornelis van Keulen
			Jan van Keulen
25-2-1747	sH,R.1743,132	*½ huis*	Peter Augustus
14-3-1753	O,R.490,63		*opwinning wegens verponding en bede 1752*
27-5-1754	O,R.422,45v	*½ huis*	Jan van Loon x Catharina van Ceulen
6-8-1754		*huis smederij ½ L*	*het geheel met L39b*

9-1-1767	O,R.425,84	*huis 1 L*	Cornelis van Overbeek
15-1-1768	O,R.426,17v	*huis 1 L*	Francis van Roessel x Marianne Antonisse
16-11-1795	O,R.498,157v	*huis*	Frederik Francis van Roessel, schoolmeester Moergestel
15-9-1801	O,R.437,119	*huis 1 L*	Gerardus van Grinsven
22-6-1807	O,R.440,24v	*huis 1 L*	Jacob Smits, schoenmaker en winkelier x Anna Jansen **nr 104**
9-10-1815	N.5342,97	*huis 1 L*	Hendrik Janse, dagloner **nr 104**
31-7-1816	N.5343,98	*huis 1 L*	Bartholomeus Moonen, bouwman en molenaar **nr 104 F.138/139**
11-10-1836	N.5378,76	*huis 10 R 14 E*	Wouter van der Lee, winkelier en bakker x Elisabet Paijmans (wede Hendrik van der Horst)
1868			Cornelia Embert Scheffers
1873			Cornelia Elisabet de Bakker, *na 1874* **F.871/874**
1876			Franciscus Hendrikus van den Dungen
1899			Ruttens bierbrouwerij de Zwarte Ruiter, *na 1899* **F.1378**, *na 1902* **F.1433/1434**
1929			Adrianus Martinus van den Dungen, *na 1934* **F.1871/1872**
			Huisnr. B353; na 1947 Dorpsstraat 9

			39b het huis daarachter
			achterhuis, tevoren zie L39a
			kerkfabriek
8-1-1541	O,R.244,68v	*huis*	Margriet Nelen wede Jan Michiels van Ammergod? (Avenjoen?) *(ws achterhuis?)*
			Jan Neelen van Auwenhoven Michielszoon x Margriet ??
			Lucas Haenwinckel (van Antwerpen) x Barbara d. Jan Michiels
18-9-1551	O,R.255,85	*huis*	Aart Jacob Swaen
11-8-1570	O,R.274,36	*huis*	Cornelis Leunis Coex
v1610			Cornelia wede Benedictus Aerts
			zie geheel L39
			hier de achterste helft
5-4-1717	O,R.484,30	*½ huis 16 ½ R*	Wouter Cornelis van Keulen
31-5-1721	O,R.470,1	*½ huis*	Hendrik Lathouwers
6-8-1754	O,R.422,59	*½ huis*	Jan van Loon
			zie het geheel onder L39a
			Ruttens bierbrouwerij de Zwarte Ruiter, *na 1902 erf aan de Spoorlaan* **F.1433**
1903		*tuin*	Johannes Gabriels
1952			*veiling 1952*

			39A
			zie onder Lindeind 40b

uit: www.devrijheidoisterwijk.nl 17-9-2023